

USPEŠNA SLOVENSKA ODPRAVA V MALO ZNANI PREDEL HIMALAJE

GANESH HIMAL EXPEDITION '94

STANE BELAK-ŠRAUF

Med številnimi gorskimi skupinami nepalske Himalaje je skupina Ganeš Himal sorazmerno malo znana, čeprav je le 150 km oddaljena od Katmanduja. Sestavljajo jo trije divje lepi šesttisočaki in štirje sedemtisočaki. Najvišji vrh Ganeš I. je visok 7429 metrov in leži na nepalsko-tibetanski meji.

Alpinistična zgodovina pogorja beleži 40 alpinističnih odprav in le 9 je bilo uspešnih. Dostopi do teh gora niso lahki, gore same pa težke in nevarne. Tudi sicer se glavnina himalajizma odvija v sedaj že kar mondenih in razvpih skupinah Everesta, Anapurn itd. Zato slovenski obisk Ganeša ni bil zgolj naključje. Te za Slovence do lani še neobiskane gore bi utegnile ob boljšem poznavanju ponuditi slovenskemu alpinizmu še prenekatero možnost za uspeh.

SPREMENJEN CILJ ODPRAVE

Zato sem lansko pomlad (1994) po petih letih prisilnega premora zaradi poškodbe obiskal vzhodni del Ganeš Himala, da bi odkril možnosti za že dolgo načrtovano odpravo. Po dobrih dveh tednih intenzivnega raziskovanja vrhov nad dolinama Čepčung in Syangden Khole sem na Ministrstvu za turizem Nepala vložil prošnjo za vzpon na glavni vrh Ganeš I. Odprava štirih trekerjev in šestih alpinistov naj bi vzpon opravila v jesenski sezoni istega leta (1994). Pogoj za vzpon je bilo obvezno sodelovanje najmanj treh Nepalcev na naše stroške! Zato so finančne zagate že na samem začetku narekovala hud dvom za dosego zastavljenega cilja.

V juniju mesecu, ko smo še vedno zaman čakali na ugoden odgovor iz Katmanduja za Ganeš I, smo se odločili za drug, nekoliko nižji, pa tehnično zahtevnejši vrh v skupini — Ganeš V, imenovan tudi Bhat (6986 m).

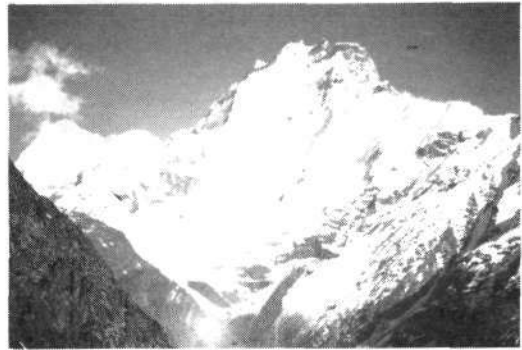
Njegov južni raz je dotlej jeseni leta 1987 prva in doslej edina preplezala mešana nepalsko-japonska odprava. Mogočna jugozahodna stena gore pa je še nepreplezana.

Kratek dostop (6 dni), nižja cena za dovoljenje in večja tehnična zahtevnost so bili vzroki, da smo zaprosili za ta cilj in dovoljenje tudi brez težav dobili.

V začetku zelo slab odziv finančnih sponzorjev je imel za posledico širjenje števila moštva in menjavo imen.

Na sredstva iz vrhunškega športa ni bilo misliti in vsaki si je moral svoj delež stroškov organizirati sam. Prav to je bil glavni vzrok, da je starostno povprečje prvotnega moštva doseglo rekordnih 46 let. Zato pa so izkušnje in sposobnosti organiziranja obetale dobro pripravo in organizacijo zastavljenega cilja.

Po štirih mesecih intenzivnih priprav je bila septembra zbrana glavnina denarja ter skoraj vsa ključna hrana in oprema. Bili smo zadnja odprava tega leta, ki je odhajala v Nepal in edina, ki bi se lahko popravila Slovincem nič kaj naklonjeno himalajsko leto.

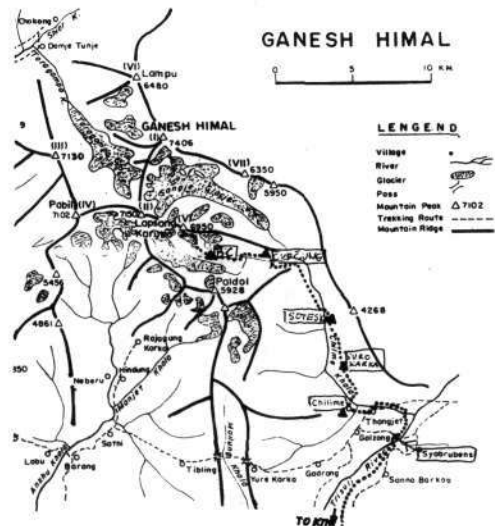
Ganeš 5 - Bath z jugovzhoda: levi raz je smer vzpona

Dober mesec pred odhodom je na predlog načelnika KOTG **Toneta Škarje** in ob pristanku vodje odprave moštvo naraslo na še dva člana načrtovane, a nerealizirane odprave na Ama Dablam. Oba petindvajsetletnika sta krepko popravila starostno strukturo, da o športni pripravljenosti niti ne govorimo — saj sta bila lanskeoletna najuspešnejša naveza. Prav zato je postala možnost, preplezati v jugozahodni steni gore tudi prvenstveno smer, realna.

SEDEM ČLANOV EKSPEDICIJE

Ko je odprava 10. oktobra lani z avtobusom zapustila domovino in se v Zagrebu vkrcala v letalo, so sedemčlansko moštvo sestavljali naslednji člani odprave:

1. **Stane Belak-Šrauf**, 54 let, vodja odprave. Gorski vodnik in reševalec, 1200 gorskih pezalnih tur, član in

Bazni tabor (4150 m) slovenske odprave na Ganeš Himal

vodja 18 odprav in izvidnic v Himalajo, Karakorum, Hindukuš in Ande: Hindukuš 1968 in 1970, Makalu 1972, Kangbačen 1974 (vrh), Makalu 1975 (vrh), Everest — izvidnica 1978, Everest 1979 (vrh), šola v Manangu 1980, Daulagiri — izvidnica 1981, Daulagiri 1981 (južna stena, sestop po vzhodni), Gangapurna 1983 (vrh), Daulagiri 1985 in 1986, Aconcagua 1986, Daulagiri 1987, K2 1988, Šiša Pangma 1989, Ganeš - izvidnica 1994.

2. **Cene Grilc**, 61 let. Načelnik GRS Kamnik, alpinist od leta 1956, opravil približno 200 vzponov. Odprave: Lotse Šar (vodja), Denali, Kavkaz, šola v Manangu 1986.

3. **Tomaz Humar**, 25 let. Alpinist od leta 1987, alpinistični inštruktor in reševalec. Opravil 400 vzponov, od tega 30 prvenstvenih.

4. **Cene Berčič**, 35 let. Alpinist od leta 1976, alpinistični inštruktor in reševalec. Opravil 500 vzponov. Odprave: Hindukuš 1978, južna stena Daulagirija 1981, Tien Šan 1985, Lotse Šar 1987.

5. **Gregor Kresal**, 25 let. Alpinist od leta 1989, alpinistični inštruktor. Opravil 350 vzponov. Odprava: Andi 1993.

6. **Dare Alič**, 40 let, namestnik vodje. Alpinist od leta 1976, gorski reševalec, opravil 300 vzponov. Odprava: Gangapurna 1981.

7. **Franci Vettorazzi**, 42 let. Alpinistični inštruktor in reševalec. Opravil 150 vzponov.

Zaradi boljših plačilnih pogojev letalskega prevoza smo organizirali še spremljajoči treking petih planincevalpinistov, ki so z odpravo odšli do baznega taborišča.

ZA ENEGA OKRNJENO MOŠTVO

Preko Zagreba, Amsterdama in New Delhija je odprava 12. 10. okoli poldne prispela v Katmandu in se z vso vremo vrgla na delo.

V rekordnih treh dneh nam je uspelo urediti vse formalnosti z dovoljenji, prevozom, nosači, hrano in opremo, tako da smo se že 16. 10. z obema najetima avtobusoma, 50 tovorin in 18 nosači odpeljali proti 150 km oddaljenemu Syahru Bensiju. Tam se konča prevoz po vrtoglavi in od monsuna dotolčeni »cesti«, ki jo je 10 km pred Dumčejem z velikim zemeljskim plazom odneslo v dolžini 300 metrov. To je pomenilo en dan za-

mude in dvojne stroške, kar je načelo sicer vkalkulirane rezerve financ in časa.

Pristopni marš do gore nam je vzel načrtovanih pet dni. Iz Syabrubenzija (1350 m) smo startali 18. 10. zjutraj in se popoldne utaborili pred zadnjo in edino vasjo (Čilime) na naši poti. Nadaljnje štiri dni smo opravili po globokem gozdu, ki porašča prepadne bregove Čilime Kole. Prenočevali smo v šotorih na mestih, kjer sicer pastirji poleti uredijo svoja prebivališča. Take planine se imenujejo karke.

Četrty dan smo iz glavne doline zavili levo proti zahodu v dolino Čupčung Kole, ki jo na koncu zapirajo slikovite konice masiva Paldor (5920 m). Ta dan smo tudi uzrli naš cilj, Ganeš V.

22. oktobra je kolona 54 nosačev, 12 sahibov in štirih nepalskih spremljevalcev okoli poldne dosegla lepo ravnico na izteku južnega raza naše gore za moreno ledenika Lobsang. Višina: 4150 metrov. Do večera smo postavili šotore in uredili najnujnejše za prenočevanje, izplačali nosače in štiri obdržali za delo v bazi. Zdravstveno stanje članov odprave je bilo v glavnem zadovoljivo razen Vettorazzija, ki je v Katmanduju staknil resno infekcijo prebavil.

23. 10. je bil dan, ko smo uredili bazo za večtedensko bivanje, trekinška skupina pa je odšla na turo po okoliških ledenikih in pobočjih. V ponedeljek, 24. 10., je vseh sedem sahibov (članov) s štirimi nosači odšlo na goro, kjer smo na višini 5150 m postavili tabor I ter ga založili z vsem potrebnim. S to akcijo smo pridobili na pristopu izgubljeni čas.

Naslednji dan je moštvo urejalo bazo. S pohoda pod grebene Lobsanga pa se je popoldne vrnila tudi trekinška skupina. Za slednje je naslednji dan, 26. oktober, pomenil začetek povratka v dolino, za moštvo odprave pa začetek resnega dela na gori. Zaradi resnih prebavnih težav je odpravo zapustil in odšel ta dan dom tudi Franci Vettorazzi.

VELIKANSKE HIMALAJSKJE RAZDALJE

Prekrasno vreme, ki nas je spremljalo ves čas od prihoda v Nepal, se je pričelo po prihodu v bazo vsak dan bolj kvariti. Tip vremena z jasnimi nočmi in jutri ter meglo in sneženjem po poldnevih je vzdržal ves čas odprave. Zlasti nočne temperature so se po 26. oktobru vztrajno spuščale, tako da je bilo na koncu odprave v bazi —13 stopinj, na višini 7000 metrov pa —30 stopinj.

Prvotni načrt razdelitve moštva na dvojice, ki bi plezale na gori, se je kasneje zaradi pričakovanih vzrokov spremenil tako, da so bile trojke učinkovitejše, seveda na račun zmanjšane »udobja« v višinskih taborih.

26. oktobra, ko je trekinška skupina odšla v dolino, sta odšla na T1 Humar in Kresal, ki sta naslednji dan, 27. 10., plezala v spodnjem delu markantnega grebena, ki se spušča z glavnega vrha in deli pobočje gore v dve značajsko povsem različni steni. Jugovzhodna stran je orjaški kotel z visečim ledenikom. Jugozahodna stran, kjer smo načrtovali po osvojitvi vrha tudi prvenstveno smer, pa nas je pričakala v povsem spremenjeni podobi. Tam, kjer so se na izvidnici kazale uporabne

možnosti v zaplazenih grapah in žlebovih, je bila sedaj kopna stena s slapovi vode, padajočimi skalami in podirajočimi se seraki. Ob takih razmerah bi pomenilo načrtovanje nove smeri posiljevanje gore in nepojmljivo tveganje.

Sicer pa se je tudi osnovni cilj po južnem razu kmalu izkazal kot trd, predvsem pa zelo zamuden problem. Več kot 2800 višinskih metrov iz baze do vrha bi bil krepak zalogaj tudi tedaj, ko bi bilo vseh sedem članov moštva 100-odstotno aktivnih. Kmalu pa se je izkazalo, da je bil izpad več kot 50-odstoten.

Ko sva 28. oktobra z Berčičem nadaljevala začeto delo v vijugastem grebenu, je postalo jasno, da sem se pri oceni razdalj do vrha krepko uštel. V resnici je bila razdalja od T1 do markantnega seraka, kjer naj bi stal T2, nekajkrat daljša, kot je bilo videti na pogled. Zato ta dan tudi ta naveza ni dosegla cilja. Prinesla pa sva pod serak 350 metrov fiksni vrvi za zavarovanje sestopa na najbolj kritičnih mestih.

28. in 29. oktobra sta na gori s slabim uspehom delovala Alič in Grilc. Prvemu so se pokvarile dereze, tako da sta v začetku sneznega raza obrnila in se vrnili v bazo. Nihče ni pričakoval tako trdovratnega in dolgega vzpona, pa smo zato potem tri dni duškali in jemali ponovni zalet.

Predvsem zaradi učinkovitejšega transporta in varovanja smo 2. novembra odšli na goro Belak, Humar in Kresal. Naslednji dan smo iz T1 po celodnevem vzponu dosegli in tudi preplezali 150 metrov visok serak in na njegovem vrhu že ponoči postavili šotorček T2 približno 6000 metrov visoko.

Kljub temu, da nas je prva noč na višini 6000 metrov precej zdelala, smo se zjutraj odločili, da nadaljujemo proti vrhu. Le tako bi lahko pridobili toliko časa, da bi se kasneje lotili tudi prvenstvene smeri na zahodni vrh.

RAZPLET JE ŽE DIŠAL PO NEUSPEHU

Čeprav neaklimatizirani smo izjemno uspešno napredovali prek visečega ledenika na vršni plato pod zaključno steno. Tudi vremenske in snežne razmere so bile ta dan ugodne, pa smo pozno popoldne že verjeli, da nam bo uspelo.

Zelo strm snežni raz (75 stopinj, nadaljevanje spodnjega grebena) nas je privedel do vršne skalne stene dobrih 100 metrov pod vrhom. Velike težave v ledu in skali so upočasnile napredovanje, tako da nas je ujela noč. To bi bil sicer otežujoč dejavnik, vendar nam to ne bi preprečilo plezanja na vrh. Zatajila je tehnika: baterijski vložki čelnih svetilk niso vzdržali mraza in v pojemajoči svetlobi smo se morali odločiti za sestop. Bila je težka odločitev, ki pa jo je narekovala varnost in zdrava presoja.

V T2 smo se vrnili po dolgih urah dramatičnega sestopa med previsnim ledovjem, kjer smo v temi iskali pravo smer. Okoli treh zjutraj smo se prebili do šotora T2 in tam pričakali jutro. Zelene liše izbruhanega žolča so zjutraj oba debitanta v Himalaji spominjale na nočno kalvarijo.

Po vsem tem nam ni preostalo drugega, kot da se vrnemo v bazo po »nov zalet«. Po dveh dneh, ko je

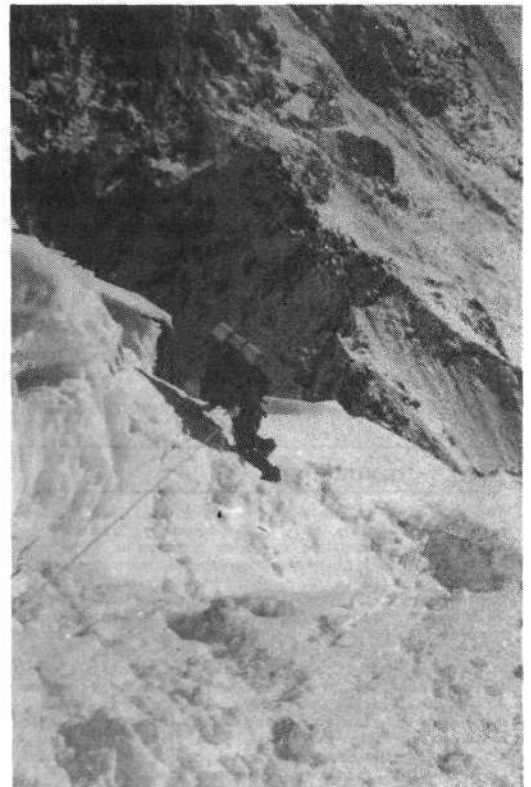
bilo celotno moštvo v bazi malce pod vtisom neuspelega »juriša« na vrh, so se 7. novembra podali na goro Alič, Berčič in Grilc. Nasledni dan naj bi šli v T2 in nato proti vrhu. Načrt pa se je podrl že kmalu nad T1 naslednji dan, ko sta se Grilc in Alič počutila slabo in trojica je sestopila v bazo.

Tak razplet zgodbe je že nekoliko dišal po neuspehu. Da je bila mera polna, se tudi vreme ni držalo, kot bi želeli, temperature pa so vztrajno padale. Še najtežje je bilo dejstvo, da se 15. novembra po nepalskih zahtevah končuje jesenska sezona in odprave morajo prenehati delo na gori. Torej nam je zaradi te uredbe ostalo le še pet dni, da dosežemo vrh po začetni smeri in ni bilo nobene možnosti več za novo smer.

V sredo, 9. novembra, je vse popoldne v bazi močno snežilo, jutro 10. novembra pa je bilo zopet jasno s temperaturo -12 stopinj Celzija. Da bi imeli kakšen dan rezerve, smo se Belak, Humar in Kresal ta dan okoli poldne ponovno podali na goro. Prenočili smo v T1 in naslednji dan, 11. 11., prišli v T2, ki ga je medtem že dobro zametel sneg. Tako je bilo za trojico v šotoru še manj prostora kot ob prvem poskusu. Pol lune je obetalo svetlo noč, pa smo zato komaj kaj spali. Sam sem od 23. do 3. ure kupal čajčke in juhice, potem pa je vsa trojica odšla v vetrovno in ledeno mrzlo noč vrhu naproti.

Veter, ki je nosil sneg po pobočjih, je ustvarjal občutek, kot da tla bežijo pod nogami. Tako je bila hoja še težja

Gregor Kresal v seraku deset metrov pod drugim višinskim taborom na nadmorski višini 6000 metrov

kot podnevi. Medtem so se odprle nove razpoke in sam, ki sem vodil navezo, sem se komaj obdržal na nasprotnem robu, potem ko se mi je podrl snežni most. Še najhujši je bil mraz. Okoli pol šestih zjutraj, ko se je že pričelo daniti, sta se Humar in Kresal v strahu za svoje noge sklenila vrniti v T2. Uro zatem, ko je bil že svetel dan, smo bili zopet v šotoru T2, to pot že v resnem dvomu za uspeh. Kresal, ki si je pri »športnem« prerivanju v bazi poškodoval rebra in je imel ves čas še dodatne težave z dihanjem, se je ob devetih odpravil nazaj v bazo.

S Humarjem pa sva sklenila ponovno poskusiti, potem ko sva pretehtala vse možnosti in ugotovila, da je še dovolj moči in volje. Tako sva preživela vroč dan 12. novembra, ko je sonce žgalo po šotoru, in čakala jutra 13. novembra, ko se bova dokončno odločila.

POTEM PA VENDARLE VRH

Zopet sem kuhal od dveh do sedmih zjutraj. To pot sva počakala sonce in se malo pozno, toda dobrega počutja ob 7.30 odpravila proti vrhu. S seboj sva imela skoraj prazne nahrbtnike. Za sabo sva vlekla vsak svojo 60-metrsko vrv, kar naju je precej oviralo. Toda ko sva bila že ob 11. uri na zgornjem platoju, naju je zajel neskončen optimizem. Potem pa je začelo snežiti. Sneg na platoju je bil vedno globlji in dve uri sva gazila do razkoraka globok sneg, ki je zapadel v minulem tednu. Tako sva izgubila vso prednost, pridobljeno v spodnjem delu visečega ledenika. Gosta megla ni dajala prijetnega občutka. V strmem razu pod vršno steno je vlekel peklensko mrzel veter in šele ob 3. uri popoldne sva dosegla najvišjo točko iz prvega poskusa. Takrat sva že vedela, da bova zopet plezala ponoči. Toda to pot je bila na nebu že svetla luna, ki bo nadomestila slabe industrijske izdelke. Zato čelne svetilke sploh nisem vzel s seboj. Vendar pa so bili sedaj problem skalni klini. Dobrih sto metrov visoka skalna stena s težkimi lednimi vložki je zadrževala Humarja, ki je plezal kot prvi skoraj dve uri. V raztežaju je porabil vse kline in zadnji 10-metrski previsni kamin je moral splezati brez varovanja. Tam so naju zapustili sončni žarki in kmalu zatem, ko sva se znašla na 70 stopinj strmeh vršnem ledišču, naju je zajela noč. Prvo vrv sva pustila obešeno v skalni steni, drugo sva malo pod vrhom obesila v cepin. V temi sva potem zlezla še 40

Odprava na Ganeš Himal — od leve proti desni stojijo Franci Vettorazzi-Stancar, Gregor Kresal-Grega, Dinesh Shresta (zvezni oficir), Basnet Tekbadur Kumar (sirdar), Stane Belak-Srauf, Vinko Berčić-Cenko, Tomaž Humar-Hemer Tomi, čepita Božidar Alič-Dare in Vincenc Grilc-Cene

Foto: Stane Belak

metrov strmega ledu prosto na kot nož oster vršni greben, ravno ko je ugašala zadnja večerna zarja. Ura je bila 18.15, ko sva dokončala dolgo načrtovano delo. Iz baze, kamor sva po radiu sporočila konec vzpona, so naju ves čas opazovali.

Na vrhu sva se zadržala nekaj minut, potem pa sva začela sestopati. Brez varovanja sva plezala do kamina. Tam sva uredila spust tako, da sva razsekala plezalno vrv in se po enem koncu spustila do pritrjene vrvi in po njej prek stene in ledišč do vstopnega raza. Po njem sva zopet plezala prosto do previsnega seraka, pod katerim sva pustila nahrbtnik in nekaj opreme.

V noči, močnem vetru in mrazu blizu —30 stopinj Celzija so bile razmere kar kritične. Zlasti Tomaž, ki ni poznal posledic sprostitve po vrhu, ko popusti motivacija in koncentracija, je bil nekaj časa v dokaj slabi koži. Imela pa sva srečo. Oblaki, ki so ves dan nosili sneg po gazi, so se razšli in čeprav močno zdelana sva potem v mesečini lepo našla sestop in po petih urah dosegla rešilni šotor T2, kjer sva do prvih sončnih žarkov zaspala.

Tako se je srečno iztekla zgodba na južnem razu Ganeša V 13. novembra, ravno na moj rojstni dan.

Naslednji dan sva v zelo slabih snežnih razmerah sestopila v T1, kjer so naju pričakali sirdar **Kumar Bosnet** in njegov pomočnik **Gopal** ter nosači. Pospravili smo T1 in popoldne 14. 11. dosegli bazo.

Alpinistični del odprave je bil s tem končan. Moštvo je odšlo na nekajdnevni foto safari v okoliške gore, sirdar pa je z nosači 18. 11. zapustil bazo pod Ganešem V in 20. 11. smo bili vsi zopet zbrani v Syabrubenziju. Tudi zvezni oficir **Dinesh Shresta**, ki je zapustil bazo sredi odprave. 21. 11. smo se po razburilivejši vožnji znašli sredi turističnega vrveža nepalske prestolnice.

Potem ko sem uredil vse obveznosti v Katmanduju, je odprava 25. 11. zapustila Nepal in preko Bangkoka, Amsterdama in Zagreba prišla 29. 11. zvečer v Ljubljano.

Ob tej priložnosti se zahvaljujemo vsem donatorjem, sponzorjem in simpatizerjem za pomoč in spodbudo. Dne 13. novembra, ko smo priplezali na Ganeš, ste bili z nami tudi Vi.

Lahka orientacija

Popolno pomoč pri orientaciji predstavlja zdaj Casio z novo kombinirano ročno uro »ATC 1000«. To pomeni, da so višino-mer, kompas, termometer, barometer in ura za merjenje časa vgrajeni v eno samo ohišje, vse omenjene naprave pa je mogoče obvladovati z nekaj pritiski na drobne tipke. Posebnosti te priprave v obliki čisto navadne ročne ure so elektronski kompas, na katerem digitalno odčitavamo stopinje in smer (možno je tudi shranjevanje smeri in nastavljanje smeri navigacije), višino-mer do 4000 metrov z odčitavanjem na pet metrov, grafično kazalo za višinski profil in za razliko do nastavljene višine cilja, shranjevalec za 50 podatkov o vzponih, termometer za temperature od —10 do +60 stopinj Celzija, barometer z grafičnim kazalcem dvigovanja ali padanja zračnega pritiska, ura štoparica, ki pokaže čas do stotinke sekunde natančno, pet alarmov in enourni signal, celotna naprava pa je varna pred vdorom vode do globine sto metrov. Cena za to uro je 399 nemških mark.